

Европол

Договорни основи: чл. 29, 30, 31 (Споразумение между Европол и Евржуст) ДЕС.

Основаване: Споразумение в Съвета за създаването на Европол на 26 юли 1995 г.; поемане на дейността в пълния обем на 1 юли 1999 г.

Седалище, персонал: Хага; през 2001 г. в Европол работят 242 служители, 44 от тях са служители за връзка между властите за наказателно преследване в страните членки.

Органи: Управителен съвет; Директор; Контролна инстанция за защита на данните; Финансов контролор; Финансова комисия.

Бюджет: Финансиране от държавите членки спрямо показателите на техния брутен социален продукт. През 2001 г. бюджетът възлиза на 35,4 мил. евро.

Литература: Peter-Christian Müller-Graff (изд.): Europäische Zusammenarbeit in den Bereichen Justiz und Inneres, Baden-Baden 1996; Rainer Oberleitner: Schengen und Europol. Kriminalitätsbekämpfung in einem Europa der inneren Sicherheit, Wien 1998.

Internet: <http://www.europol.eu.int>

Европейската полицейска служба (Европол) е обединение, предвидено в Договора на ЕС. Действителното създаване на Европол става в периода от 1995 до 1999 г. чрез споразумение между страните членки. След постепенното премахване на границите и граничния контрол между държавите членки на ЕС се създава не само единен вътрешен пазар, но и единно "криминално географско" пространство, което се отразява негативно върху борбата с криминалните прояви и организираната престъпност и по този начин застрашава сигурността на хората в ЕС.

Трансграничната мобилност на националните полицейски служби все още е изразена много по-малко, отколкото мобилността на престъпниците. Затова АБВДоговорът от Маастрихт (1993) бе предвидил сътрудничество между страните членки и техните власти за наказателно преследване в областта на борбата с престъпността, както и създаването на Европол.

Първи конкретни стъпки за осъществяването на тази залягнала в договора цел Съветът на ЕС предприе през юни 1993 г. с едно споразумение за формалното създаване на Европейско обединение за борба с наркотиците (ЕОБН) и утвърждаване на неговото поле на дейност (борба с криминалните прояви, резултат от употребата на наркотични вещества и свързаното с това пране на пари). Вследствие на това Съветът разшири полето от задачи на ЕОБН чрез общи мерки в областта на престъпления с атомни и радиоактивни вещества, нелегално прехвърляне на хора в друга държава, кражба и незаконна търговия с превозни средства (март 1995 г.), както и борбата срещу търговията с хора (декември 1996 г.). На 26 юли 1995 г. Съветът най-накрая се обединява около споразумението за създаване на европейска полицейска служба Европол.

Споразумението за Европол влиза в сила след ратифицирането му във всички държави членки на 1 октомври 1998 г. След приключването на редица други юридически актове, свързани с това споразумение - в Германия например протоколът за уреждане на имунитета на служители на Европол и въпросът за демократичния контрол, упражняван от него, бяха предмет на противоречиви дебати - на 1 юли 1998 г. Европол вече започва да функционира пълноценно. Това закъснение на Европол се дължи и на обстоятелството, че до средата на 1996 г. британското правителство отказва да признае Европейския съд като последна инстанция за тълкуване на конвенцията за Европол и по този начин блокира началото на процедурата по ратификацията.

Европол

Резултатът от дългите, подложени на правилото за единодушно приетие в Съвета преговори, бе в крайна сметка едно спазарено в Съвета през юли 1996 г. извънредно решение, според което Великобритания има право да не участва, ако не желае (opting-out).

С Европол държавите членки на ЕС преследват целта да подобрят ефективността на полицейските служби в отделните страни на Съюза и да стимулират тяхното сътрудничество за превенция и борба с тероризма, с нелегалната търговия на наркотици и други тежки форми на международната престъпност. Акцентът в оперативната работа на Европол пада върху участващите в него национални следствени служби, които могат да подобрят своята дейност с помощта на информационната банка на Европол и наличието на друга информация, отнасяща се за цяла Европа, която може да бъде получена в Хага. За постигане на тази цел Европол изпълнява следните задачи:

- Старателно и пълно събиране, организиране и анализ на информацията от онези целеви области, които са посочени в чл. 30 от ДЕО, в Конвенцията за Европол, както и в годишните работни програми за Европол, изготвени от Съвета на ЕС; взаимно обучение в националните служби, създадени във всяка държава членка за получаване на съответната информация (в Германия това е Федералната полицейска служба); подкрепа на криминалните следствия в държавите членки; поддържане на автоматизирани информационни картотеки.

- Съгласно променения чрез АБВ Договора от Амстердам (1999) член 30 от ДЕО Съветът може да упълномощи Европол да оказва подкрепа при подготовката, координацията и изпълнението на специфични мерки от следствието. Наред с подкрепата на компетентните следствени власти в държавите членки към това спада и провеждането на "оперативни мерки" от общи екипи, в които като подкрепа се включват представители на Европол. Съветът може също така да приема мерки, чрез които Европол се упълномощава да стимулира властите в страните членки да провеждат и координират съдебното следствие. Най-накрая Съветът може да подкрепя споразумения за обща работа между служителите от наказателното преследване, съответно от следствието, които са се специализирали за борба с организираната престъпност в тясно сътрудничество с Европол.

Информационната система, "запълнена" със съответните данни, подадени от властите за наказателно преследване от държавите членки, съдържа данни за лицата, осъждани за релевантно за Европол престъпление, заподозрени в такова престъпно деяние или за които съществува подозрение, че ще извършат такова деяние. Достъп до тази система имат всички централни национални служби и техните служители, които са изпратени за свързка в Европол. Освен това Европол поддържа работни и проучвателни данни за изготвянето на конкретни "ситуационни анализи". В тези картотеки се съхраняват и данни за лица, важни като свидетели, или самите те - жертва на престъпление.

Органите на Европол са:

- Управителният съвет, който принципно участва при вземането на всички важни решения с изключение на професионалната сфера на Европол. Той е съставен от по един представител на всяка страна членка на ЕС. Решенията му се вземат с мнозинство от две трети от гласовете.

- Директорът се избира след консултация с Управителния съвет на Европол единодушно от Съвета на ЕС с мандат от четири години и право на еднократно преизбиране. Той, между другото, отговаря за изпълнението на поставените на Европол задачи и за административната. През април 1999 г. Европол назначава за свой директор Юрген Щорбек (Германия) и петима негови заместници. По реше-

ние на Съвета той както и неговите заместници могат да бъдат освободени с мнозинство от две

трети от подадените гласове.

. • Общата контролна инстанция за защита на данните, в която заседават по двама представители от съответните власти за защита на данните в страните членки. Освен това Управителният съвет избира финансов контролор и финансова комисия, състояща се от по един представител от страна членка на ЕС и изпълнява подготвителни задачи за другите органи на Европол. За политическия контрол на Европол отговарят Съветът на ЕС

и Европейският парламент, който получава от председателството на ЕС годишен доклад за проведените от Европол дейности. ЕП трябва да бъде консултиран за всяка промяна на споразумението.

? Договорът от Ница наред с Европол въведе и първоначалната правна основа за създаването на АБВЕвропейска служба за прокурорско сътрудничество (Еврожуст, Eurojust). В тази връзка в член 29 и 31 от ДЕС от Ница Съветът на ЕС получава правомощия да поощрява сътрудничеството на страните членки в областта на наказателно-то право, като включва и Еврожуст. За тази цел могат да се ползват и анализите на Европол.

Андреас Маурер